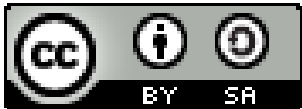


'Kísértet járja be Európát – a GDPR kísértete.'

Azonos hullámhosszon
Hun-CERT adatvédelmi workshop
2019. április 16.

Adatkezelés vagy sem?
- összefoglaló -

Dravec Tibor, INTEGRITY Kft.



Ez a Mű a [Creative Commons Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi Licenc](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) feltételeinek megfelelően felhasználható.

A magyar jogszabályoknak a címzettek számára érthetőnek kell lennie!

Törvény így rendelkezik:

"A jogszabálynak a címzettek számára egyértelműen értelmezhető szabályozási tartalommal kell rendelkeznie." 2010. évi CXXX. törvény a jogalkotásról, 2. § (1)

Az Infotörvény rendelkezéseinek tehát egyértelműen értelmezhetőnek kell lenniük a címzettek számára.

Kik a címzettek? - Annyi biztos, hogy címzettek között vannak

- az érintettek,
- a személyes adatokat kezelő vállalkozások és szervezetek.

Ha címzettek nem értik a jogszabályt, vagy nem egyformán értik, akkor komoly baj van, ekkor a törvény törvénytelen.

"Data isn't information, any more than fifty tons of cement is a skyscraper." - Clifford Stoll

A személyes adat fogalma



A **személyes adat fogalma** minden ember számára **mást és mást** jelent - szituációtól, kontextustól függően még ugyanazon személy számára is mást és mást jelent.

A személyes adat Janus-arcú, sőt többarcú fogalom, **tipikusan információ, de valamikor adat, máskor ismeret**. Hol abszolútabb, hol relatívabb a jelentése.

A személyes adat jogszabályi fogalma megfoghatatlan, meghatározatlan.

Noha a **GDPR és az Infotörvény** szinte azonosan 'definiálja' a két fogalmat, azonban az Infotörvény egésze már a **személyes adat fogalmát teljesen másként határozza meg**.

Annyi egyértelmű, hogy személyes adat jogszabályi definíciói a **SZEMÉLYES ADATot NEM ADATként, hanem INFORMÁCIÓként** határozzák meg. Ezt a tényt ignorálni nem szabadna, végül is milyen jogon ignorálnánk azt, hogy a jogszabályok és a jogalkotók minek határozták meg a személyes adatot.

¹ forrás: <https://eportfolios.macaulay.cuny.edu/purves17/files/2017/09/6939b79c48c3c9427fc0b8e11f9111d8.jpg>

Tárolás, továbbítás, törlés

Az adatvédelmi jogszabályok e fogalmakat meghatározatlanul hagyták és teljesen következtelenül használják.

Az emberek számára tipikusan egyértelmű, hogy

- adatokat és információk továbbítását végzik a postai szolgáltatók,
- adat- és információtovábbítás történik akkor, amikor email üzeneteket küldünk,
- a számítástechnikai eszközök és távközlési szolgáltatók adatokat tárolnak és továbbítanak.
- Ha ezen adatok személyes adatokat is magukba foglalnak, akkor azok továbbítása is történik.

Ugyanakkor nagyon célszerűnek tartjuk a postai, távközlési stb. szolgáltatók álláspontját, akik azt tartják, hogy a küldemények tartalmát nem kezelik, így pl. a Magyar Posta saját véleménye - mely egyben általánosan elfogadott is - alapján adatvédelmi jogi értelemben **NEM KEZELI, NEM TÁROLJA, NEM TOVÁBBÍJTJA** a csomagok, levélküldemények tartalmát, a képeslapokra írt üzeneteket, és a távirat üzeneteket sem.

Nem azonosak a hétköznapi, szakmai és jogi fogalmak

Nyilvánvalóan a jogalkotó bármennyire is homályosan, heterogéneen és zavarosan használ egyes fogalmakat - mint például adatkezelés, művelet, tárolás, közlés, továbbítás, harmadik országba történő továbbítás, törlés stb. fogalmát -, **a jogi és nem jogi, különösen a jogi és informatikai fogalmak drasztikusan eltérnek**, akármilyen értelemben is gondolt a jogalkotó e fogalmakra.

Példaként mutatunk rá, hogy súlyos hiba azt gondolni, hogyha egy érintett azt kérte, hogy adatait töröljék, a szolgáltató teljesítette kérését, akkor valóban az teljesült, amit az érintett szeretett volna.

Még súlyosabb hiba azt gondolni, hogy valaki adatvédelmi jogi értelemben tárolja a személyes adatokat csupán azért, mert az adott személyes adatokat valamilyen logika, virtuális vagy fizikai adathordozón (nem jogi értelemben) tárolja. És ugyanígy hiba azt gondolni, hogyha valaki valamilyen logikai vagy fizikai csatornán át továbbítja adatokat, melyek személyes adatokat, mint információt tartalmaznak, akkor személyes adatokat továbbított. Ilyen gondolatok abszurdumokhoz vezetnek, mint ennek sajnos a GDPR érában nap, mint nap tanúi vagyunk.

"When I kiss a girl for a part, people think it's sexy. But if two guys kiss, suddenly there's a backlash. It's a double standard." - Olivia Wilde

Adatkezelés vagy sem?

Az adatkezelés fogalma az adatvédelmi jogszabályokban még a személyes adat fogalmánál is megfoghatatlanabb és problematikusabb fogalom.

Valójában **senki nem tudhatja eldönteni**, se a Rendelet, se Preambuluma, se a Rendelet előtörténete alapján fellelhető bármi más információ alapján eldönteni, hogy **mit is jelent az adatkezelés fogalom-meghatározásában a művelet, mi értendő a Rendelet értelmében vett törlés, továbbítás, tárolás stb. alatt.**

Feltételezhetjük, hogy a jogalkotó egyes kivételektől eltekintve bele sem gondolt abba, hogy mit jelentenek az általa alkalmazott fogalmak. Talán indokolatlan is lenne mást várni, hiszen gyarló emberi alkotásról van szó, emberek alkották e szabályokat, csak tekintettel kellene lenni arra is, hogy ugyanezen szabályokat szintén embereknek kellene betartani is.

Kinek kellene meghatározni a jogszabályban meghatározatlan fogalmakat?

Tekintettel arra, hogy a jogszabályok nem határozzák meg azt, hogy mikor történik adatkezelés, se azt, hogy mi az az adatkezelés, ezen belül pedig sem azt, hogy mi az a tárolás, közlés, továbbítás, törlés, továbbá a jogalkotók eleve ignorálták e fogalmak meghatározásának kérdését, ezért **e fogalmakat a jogszabály címzettjeire hátrányosan senkinek sincs joga meghatározni.**

Ha már a jogalkotók elmulasztották meghatározni e fogalmakat és útmutatással sem szolgáltak, akkor szakmai alapokon, szokásokon, már más szolgáltatásoknál megszokottak - mint például a postai szolgáltatások - alapján, és mindenekelőtt **azonos mércéket** követve határozandók és alkalmazandók ezen fogalmak.

Kiemeljük, hogy a számítástechnika a fogalomrendszerének több igen alapvető fogalmát a postai szolgáltatásokból merítette, így például a hálózati adattovábbítás csomag (packet) fogalmát is. Laikusok számára is nyilvánvaló a hasonlóság a postai és elektronikus levelezés között, nem is csoda, hiszen itt egyenesen homológiáról van szó.

Iránymutatónak kell tekinteni azt, hogyha bizonyos szolgáltatásokra már általánosan elfogadott jogértelmezés van, akkor egy alapvetően ugyanolyan célú és analóg szolgáltatásra is iránymutatónak kell lennie a már elfogadott jogértelmezésnek. Természetesen lehetnek speciális feltételek, pl. Magyarországon jobbra tartási kötelezettség van a közúti közlekedésben, de mégis van eltérés a személygépjármű és a villamos közlekedés szabályozása között.

El kell utasítani az annyira **abszurd kettős mércét**, mint például az olyat, mely szerint egyszerre igaznak fogadja el az alábbi két állítást:

- egyrészt elfogadja, hogy a postai szolgáltató nem kezeli a távirat és képeslap üzenetek, nem kezeli levelek és csomagok tartalmát, azaz ezeket nem tárolja és nem továbbítja,
- másrészt azt állítja, ha üzenetet egy modernebb technológiával továbbítunk, pl. instant üzenet kezelő rendszer vagy email szolgáltatás által, akkor ezáltal máris a továbbított üzenetek tartalmában lévő személyes adatok (információ) kezelését valósítja meg a szolgáltató.

Nyilvánvaló ellentmondást nem szabad elfogadni és jogalkalmazásban megengedni!

"For every complex problem there is an answer that is clear, simple, and wrong." - H. L. Mencken

Nem lehet adatkezelő, nem lehet adatfeldolgozó, nem végezhet adatkezelést az, aki nem is kezeli a személyes adatokat

Adatvédelmi jogi kérdések esetén elsőként mindig azt kellene vizsgálni, hogy egyáltalán személyes adat kezelése történik-e.

Ha nincs kezelve személyes adat egy szolgáltató által, akkor rá nem lehetnek hatályosak az adatvédelmi jogszabályok az általa nem kezelt személyes adatok ürügyén.

Ha egy szolgáltató nem kezel személyes adatokat, akkor nem lehet se adatkezelő, se adatfeldolgozó!

Jogi szabályozás az adatvédelmi jogszabályokon² túl

Nem kell mindent az adatvédelmi jogszabályok alá gyűrni, így számítástechnikai adatok tárolását és továbbítását sem, ha a továbbítást végző valójában a személyes adatokat személyes adatként (azaz információként) nem kezeli!

Szó sincs róla, hogy joghézag lenne, bőven van lefedő jogi szabályozás, mely vonatkozik a nem közvetlen adatkezelést végző szolgáltatókra és szolgáltatásokra, sőt régebbi, kiforrottabb a kialakult a szabályozás az adatvédelmi szabályozásnál.

Kiemeljük a jogszabályok közül a büntető törvénykönyvet, melyet minden természetes személynek be kell tartani. Nem kell feltalálni a spanyolviaszt, eleve igen komoly jogi szabályozás és védelem van a GDPR világán kívül is. Nem kell tehát kényszeredve adatvédelmi jogszabályokat ráhúzni olyan területekre, melyekre azok valójában nem is hatályosak.

² adatvédelmi jogszabályon itt most csak a GDPR-t (minden nyelvi változatával együtt) és az Infotörvényt értjük, bár más adatvédelmi jogszabályokra is bizonyára állnak az elmondottak

"Beware of false knowledge; it is more dangerous than ignorance." - George Bernard Shaw

Megjegyzés: a 'cloud' ('felhő') fogalma

Adatvédelem kapcsán gyakran használják a 'cloud' ('felhő') fogalmat. A szerző szerint ezen szó alkalmazását adatvédelmi kérdések kapcsán jogalkotásban, hatósági és bírósági használatban legalább uniós rendeletnek kellene betiltani :-)

Nem válik semmi adatkezeléssé attól, hogy valami 'cloud', és nem veszi el semmi adatkezelési jellegét attól, ha valami nem 'cloud'.

A cloud fogalma erősen ködös, van aki az Internettel, valaki a World Wide Web fogalmával azonosítja, a cloud kérdésekkel foglalkozó informatikusok leginkább a NIST definícióját³ követik, de akármit is értünk alatta, a fenti állításainkat fenntartjuk.

Adatvédelmi workshopunkon a cloud fogalmát kerültük is. Értelmetlen olyat mondani, hogy cloud szolgáltató adatkezelő vagy adatfeldolgozó azért mert cloud szolgáltatást nyújt.

³ [The NIST Definition of Cloud Computing, NIST Special Publication 800-145, 2011](#)

Hivatkozott jogszabályok

REGULATION (EU) 2016/679 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (**General Data Protection Regulation**), röviden: GDPR.

A General Data Protection Regulation angol nyelvű változatára írásban, mint 'GDPR (EN)', szóban, mint 'dzsí-dí-pí-á(r)' hivatkozunk.

Ennek magyar változata:

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2016/679 RENDELETE (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (**általános adatvédelmi rendelet**).

Erre, mint 'Általános adatvédelmi rendelet', vagy egyszerűen csak, mint 'Rendelet' hivatkozunk. Ha általában a GDPR nem egy meghatározott nyelvi változatról, vagy az összes nyelvi változatról beszélünk, akkor mint GDPR hivatkozunk rájuk, de magyar kiejtéssel ('gé-dé-pé-er').

A GDPR nyelvi változatai lényeges eltéréseket tartalmaznak, a magyar nyelvi változat igen lényegesen eltér például az angol vagy német változattól, jellemzően sokkal szigorúbb és nehezebben betartható azoknál.

2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról: **Infotörvény**.

Adatvédelem, mint jogi fogalom alatt a személyes adatok kezelésének jogi szabályozását értjük. (A nem személyes adatok védelméről nem beszélünk most.)

Az adatról, információról, tudásról

Az adat és információ fogalmával kapcsolatban ajánljuk Rigó Ernő a 2019. április 16-i Azonos hullámhosszon című Hun-CERT adatvédelmi workshopon elhangzott

'Adat, információ és identitás - az adatvédelem informatikai fogalmai' című előadását,

továbbá jelen anyag szerzőjének alábbi előadásanyagát:

Adat (data), információ (information), ismeret/tudás (knowledge)

- Draveczi Tibor, INTEGRITY Kft., 2019.